

Kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

Türk Tarih
Başkanlığı

- | | |
|-------------------------------------|--------------------------------------|
| 283 — Balıkesir civarında Aşiretler | 288 — Yazma Kitaplar |
| 285 — Türkülerimiz | 289 — Yağcılar ve Savaştepe Mânileri |
| | 293 — Söylev |
| | 295 — (Şiir) |
| | 296 — (Şiir) |

5 İNCİ YIL SAYI: 58

19 İKİNCİTEŞİRİN 937

İYESİ
T. F. SILAY

KAYNAK

Yayın Direktörü
ABDİ
Agabey Oğlu

Balıkesir Halkevi Aylık Dergisi

SAYI: 58

19 . 11 . 1937

YIL: 5

Balıkesir Tarihçesine İlgili Eski Bir Vesika

Yazan: EKREM ÇAVULDUR

« Eski su başı Enebey » in vakfiyesinde bizi en ziyade enterese eden cihet, bundan evvelki yazımızda da işaret ettiğimiz veçhile « mahrusa Balıkesir » in şark canibinde olduğu zikredilen (Kilisecik) ve (şehre Kozluca) köylerinin hudutlarında sözü geçen sınırları teşkil eden mevkî adlarıdır.

« İki tarafı (Atnos) karyesi ve diğer canibi (Aslıhan) karyesi arazisi ve tarafı aharı (Emir çayırı) denilen mer'aya müntehi hudutlarıyla mahdut kilisecik karyesinin tamamını » denildiğine göre bugün adı anılmıyan ve yeri belli olmıyan (Kilisecik) köyünün, yakın vakte kadar; halen bile Atanas ismile yad olunan son zamanlarda ovaköy adı verilen Balıkesire üç saat mesafedeki köy ile onun daha ötesindeki ve elyevm (Aslıhan tepeciği) adını taşıyan köy arasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Üçüncü tarafını sınırlandıran (Emir çayırı) nın bugün aynı isimle yadedilip edilmediğini bilemiyoruz.

Keza « Kart kal'ası etrafında olup bir tarafı Farathisar ve diğer tarafı köylü deresi ve kömürcü geçidi ve diğer tarafı Kavak çayır ve söğütler deresi ve diğer canibi Komel çukur ve kuyu pınarı

[1] Birinci yazı 57 inci nüshanın 246 ve 247 sayfalarındadır.

deresi ve tarafı aharı Hatap deresi ve cadde ve pazar kayası ve İnebey pınarı ve deve yolu ve bir tarafı Kayıkcı çayırı ve taş köprü ve bil'istira zaviyei mezburaya mevkuf koca dere hudutlarıyla mahdut şehre kozluca karyesinin tamamını

[Şehre kozluca] köyünün Kart kal'ası, etrafında olduğu zikredildiğine göre Balıkesir şehrinin şarkında olduğuna şüphe edilmeyen bu kal'a yerinin aranılup bulunması lâzımdır. Haber aldığımıza nazaran At köy ile Aslıhan Tepeciği arasında böyle bir kal'a yeri mevcut iştir. Bu civarda vakfiyeden yukarıya naklettığımız mevaki isimlerinden bir kaçınada tesadüf edilirse köyün yeri aydınlanmış olur.

Kamel çukur, pazar kayası, Kavak çayır, Balıkcı çayırı, İne bey pınarı mevkileri nazarı dikkat celbetmektedir. Satın alındığı söylenen Koca derenin suyundan değirmen döndürmek ve arazi sulamak hususunla istifade edildiği şüphesizdir.

Vakfiyede sözü geçen garb cihetinden bir tarafı kamışlık olan (Çakır çiftliğinin de Atanas, Aslıhan tepeciğine At köy arasında veyahut civarlarında bulunduğu anlaşılmaktadır.

Havaların müsait bir zamanında yukarıda adı geçen ve halen mevcut olan köy hudutları içerisinde ve civarında araştırma ve soruşturmalarda bulunulmasının Halk-

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Paşınar	»
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ölker	Aylık
Denizli	İnanç	»
İzmir	Altın	»
Eminönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halkbilgisi	»
	Haberleri	»
	Aksu	»
Isparta	Ön	»
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	»
Merzifon	Taşın	»
Milâs	Yeni Milâs	»
Muğla	Muğla	»
Niksar	Ölker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»

evimiz için önemli bir iş olacağını umuyorum.

Vakfiyede « vakıf, vakfının tevliyetini Ümera ve Sülehanın medarı iftiharı ve vakfın kardeşi (her ikisinin ömrünü cenabı hak uzatsın) feleküddür oğlu Alâeddin Ali bey ile vakfın azadlılarından beylerin ve gençlerin sevinç duydukları Abdullh oğlu Şahin bey ve vefatlarından sonra nesilden nesle geçmek üzere onların oğullarına bunlarda münkariz olurlarsa (devlet ve zineti daim olası) Vakfın akrabasından en iyi hallisine bunlarda münkariz olurlarsa kölelerinin en iyi hallisine yine bunlarda münkariz olup neşilleri kalmazsa vaktin ve zamanın imamı olan kim senin Sulehaden mütevellî tayin etmesini şart eyledi. »

Bu satırlar bize Karasi tarihçesini bir noktada aydınlatan bir hakikatı göstermektedir. İsmail Hakkı uzun çarşının Karesi tarihçesinde mutasarrıflar listesinde sahife — 127 satır 11 de « Eyne bey Kepsüt tarafında vurulmuş olduğundan orada defnedilmiştir. Beynelhalk (Ayni Ali) denilen ve Kepsüt yakınındaki Tekke köyünde türbede Ziyaret edilen zat işte bu Eyne beydir [1] Sicli şer'ide (Eyne Ali) baba diye mezkûr dur. »

[1] Tahir Haremi Balcıoğlu (Tarihde Edremit şehri) Adlı eserinde (sahife 116) sicilâta dayanarak Eynebey mezarının Edremitte Maşat mezarlığında bulunduğunu ileri sürmekte ve Eynebey kabrini Kepsüdde gösteren Müverrih Aliyi tekzip etmektedir.

Sayın hemşerimizi busuretle mütalea serdine mecbur eden cihet, Eyne Ali ismidir. Halbuki halkın tekye köyündeki yatıra verdikleri aynı Ali isminin Alaeddin Ali den muharref olduğunu vakfiyenin yukarıya naklettiğimiz satırları tamamen aydınlatıyor. Eyne beyin kardeşi Alaeddin Ali beyin fetret devrinde biraderinin şehit düştüğü veyahutta «mahrusaj Balıkesir»e Yakın bir yerde zaviye kurarak post neşin ve münzevi bir hayat geçirdiği burada vefat ederek türbesine defnedildiği sıhata daha yakındır.

Sözü geçen satırların bize gösterdiği hakikatlerden biri de o devirde kendisini « Beylere ve gençlere » sevdiren kölelerin azatlandıktan başka kardeşle musavi hukukta tutulacak derecede mümtaziyet kesbetmesidir. Abdullah oğlu Şahin bey ismindeki bu şahsiyet ile halkın aynı Ali baba diye andığı «Ümera ve sulehanın medarı iftiharı » felek üddür oğlu Alaeddin Ali bey hakkında araştırma ve incelemede bulunulması faideden hali olamaz kanaatindeyim.

Tetkikçilerimizin işine yarar eski bir vesika olan (Ene bey vakfiyesinin tamamını, kaynağın gelecek nushasında neşredeceğiz. Değerli tetkiklerle Balıkesir tarihçesinin aydınlanmasına yardımda bulunan tarih öğretmeni bay Kâmil sunun neşredeceği vesikalar adlı eserinde bu eski vesikaya da bir yer ayırmasını kendisinden rica eder; yazımızı sona erdiririz.

Balıkesir Civarında Aşiretler

Yazan: KÂMİL SU

Uzun zamandır tetkik ettiğimiz Balıkesir ve Edremit mahkeme sicilâtından Balıkesir civarında yaşayan Yürük ve Türkmenlere ait yüzden fazla vesika derlemiştir. Bu vesikalar yakında Halkevimizin delâletile kitap halinde neşredilecektir.

Bu vesikalar Balıkesir civarındaki aşiretlerin muhtelif tarihlerdeki hareketleri, iskânları ve kendilerinden alınan vergilerle alakadar merkezden gönderilmiş fermanlar ve ilâmlardır. Gerek fermanlar gerek, ilâmlar Yavuzun saltanat senelelerine rastlayan hicri 921 den 1270 kadar muhtelif tarihleri taşımaktadır. 1270 tarihinden sonra ki sicil defterlerde aşiretlere ait fermanlara rastlanmıyor; ancak bu tarihten sonraki defterlerinde iskân mıntakalarını tesbite kısmen imkân verecek kayıtlar var.

Bu vesikaları uzlerinde hiçbir mütalea yürütmeden neşretmek fıkriindeyiz. Çünkü; Türkmen adının tarih sahnesine çıkışından sonra Türkmenlerin muhtelif sahalardaki hareketleri o kadar karışık bir cehre gösterir ki bu hareketleri tesbit etmenin zorluğu bu işle meşgul olanlar tarafından kabul edilmektedir. Hele bu iş elverişli bir kütüphanesi olmayay Balıkesir de, bununla uğramak halli kabil olmayın bir müşkülü benimsemekten başka ne olabilir? Binaenaleyh bu çetin iş ehillerine bırakarak, sadece, malzeme vermek suretile yardımcı kalmak niyetindeyiz.

Türkmenlerin onuncu asırdan on altıncı asır sonların kadar geçen zaman zarfında Maveraün Horasan, İcan, Azerbeycan sahalarındaki hareket ve faali-

yetleri hakkında esaslı tetkiki profesör Bartolt «Türkmen tarihine ait Taslak» adlı Rusca eserinde yapmıştır.

Muhtelif tarihlerde Orta Asyadan Anadoluya gelen Türkmenlerin bir kısmının Anadoludaki faaliyet ve hareketlerini doktor profesör Mehmet Fuat Köprülü, Türkiyat mecmuasının birinci cildinde «Oğuz Etnolojisine dair tarihî notlar» başlıklı makalesinde, şark ve garp menbalarına müracaat ederek pek esaslı bir şekilde tetkik etmiştir. Bu hususta üstadın edebiyat fakültesi mecmuasında intişar eden «Anadoluda islâmiyet» adlı makalesile, Türkiye tarihinde de pek kıymetli malûmat vardır.

Osmanlı devleti zamanında, Kanuniden sonraki devirlerde Türkmenlerin Anadoludaki hareketleri hakkında malûmat merhum Ahmet Refikin «Anadoluda Türk aşiretleri» adlı eserinde vardır. Bilhassa eserin mukaddemisinde aşiretlerin devlet teşkilâtındaki yerlerini gösterdiği gibi bunların ayrıldığı büyük kolları ve bu kolların muhtelif şubelerini tesbit etmiştir.

Saydığımız bu eserler haricinde aşiretler hakkında birçok mahalli tetkikler yapılmış, muhtelif makaleler yazılmıştır. Bilhassa Balıkesir ve civarını bu yönden alakadar eden eski Çağış nahiyesi müdürü bay İsmail Hakkının Halkevi tarafından neşredilen «Çepniler» adlı eserini zikredebiliriz. B. İsmail Hakkı bu eserinde Çepniler hakkında tarihî malûmat verdiği gibi eski ve halen yaşamakta olan adetlerini de tesbit etmiştir.

1321 Yılında Tahir bey matbası tarafından «Karakeçili Aşireti», hakkında mü-

ellifi meçhul bir eser neşredilmiştir. Burada Balıkesir ve civarındaki Karakeçililere aid oldukça enteresan malûmat verildiği gibi Karakeçililere ait iki ferman da bulunmaktadır. Karakeçililerin cirit oyunlarında söyledikleri sözlerle kahramanlık şarkılarından bir tanesinde bu esere geçirilmiştir.

Bu gün Balıkesir civarında yaşayan aşiretlerin hemen ekserisi göçebe hayattan, uzaklaşmış, vilâyet ve kazalarla temasları artmış olduğu için şehir adetlerine kısmen intikal etmişlerdir. Memafih adetlerinde hususiyet taşıyanları olduğu gibi Çepniler gibi adetlerine büyük bir tezlikle bağlı bulunanlar da vardır.

1270 Yılından önceki sicillerde ismine rastlayamadığımız Kılaz aşireti halâ Balıkesir civarında yaşamaktadır. 1270 Yılıni takip eden yıllar sicil defterlerinden Kılaz aşiretinin bu gün meskûn bulunduğu yerler öğreniliyor. Tahir Harimi Balıoğlu'nun « Edremit şehri » adlı eserinin 105 nci sahifesinde Kılazların Burhaniye civarındaki Madra dağında oturdukları kayıtlıdır. Aynı eserin 106 nci sahifesinde Madra dağında Kılazlara ait on sekiz parça köyün bulunduğu bahsedildiği gibi Kılaz aşiretinin en son beyinin Ferhrt ağa adında biri olduğu da ilâve edilmektedir.

Balıkesir civarında iskânları uzak ta-

rihlerde olmuş aşiretlere ait izlere de rastlanıyor. Meselâ Oğuz boylarıyla alakadar Kayi, Bayat, Kınık, İymur, Salur, Bayındır, Kargın, Afşar gibi mevki ve köy isimlerine rastlanmaktadır. Türkiye muasırının ikinci cildinde H. Nihal - Ahmet Naci tarafından bu yerler kısmen tesbit edilmiştir.

Balıkesir civarında yaşayan aşiretlerin 1270 — 1281 fasılasındaki sicil defterlerinden aşiretlerin tesbit edebildiğimiz isimleri şualardır:

Ahmetli	Aşireti	Karakeçili	Aşireti
Akçekoyunlu	"	Karakoca	"
Ak keçili	"	Karatekeli	"
Ak koca	"	Köserler	"
Araplı	"	Kızılkeçili	"
Atcı	"	Kılaz	"
Başım kızdı	"	Köseler	"
Batak	"	Kubaş	"
Burhanlı	"	Sepetci	"
Caferli	"	Söğütlü	"
Cabanlı	"	Sultan	"
Cebanlı	"	Şehitli	"
Çepni	"	Tekeli	"
Derfğan	"	Tahtacı	"
Hardal	"	Turhallı	"
Fafan	"	Yağcıbedir	"
İnici	"	Yüncü	"
Kaşıkcı	"	Zahit	"
Kara Musa	"		

Türkülerimiz

Toplayan : İSMAİL HAKKI AKAY

Folklor üzerinde ciddi araştırmalar yapan şubemizin değerli üyelerinden İ. Hakkı Akay bu kerrede «Türkülerimiz» üzerindeki çalışmalarını tamamlayarak bize göndermiştir. Bu türkülerini parça parça okurlarımıza sunacağız.

OSMAN KÖY TÜRKÜSÜ

Osman köy nahiyesinde Ahmet oğlu Mehmet, nişanlısı Meryemi bırakarak diğer bir kız alıp kaçıyor. Ve Meryem tarafından bu türkü söyleniyor.

Leylek leylek havada
Yumurtası tavada
Kızlar kahve kavurur
Şingirdaklı tavada

Köprü altında diken
Yaktın beni gül iken
Allahda seni yaksın
Üç günlük güveyken

Harmanların tırfili
Hacı Hasan geymiş kürkünü
Aç mençereyi cama gel
Dinle Mehmet türkünü

Altı sandıktır sepim
Hiç kalmadı hesabım
Ayıplaman komşular
Mehmet benim nasibim

Küp içinde bulgurum
Ben Mehmede vurgunum
Vallah billah amanın
Ben o kızı öldürüm

Kumrum daldan inmiyor
Göz yaşlarım dinmiyor
Bu seveda nasıl seveda
Uyku durak bilmiyor

BU DA OSMAN KÖY TÜRKÜSÜ:

Bağlar gazeli yârim
Dünya güzeli yârim
Yar üstüne yâr sevmiş
Benden güzel mi barım

Odalarda idare
Valla itmem müdane
Şöyle bir yâr sevdim ki
Şu cihanda bir tane

Kal'anın ardı susam
Yârımı kime sorsam
Gece döşekte bulun
Gündüz cebime kosam

Nadasa bak nadasa
Su koydum altın tasa
İllere şu, bu dimem
İçerim dolu tasa

Sırça tasın kalayı
Gelin zabıt alayı
Oğlan, annen olmazsa
Bir muskadır kolayı

Kal'anın kapusuna
Gün doğar yapısına
Yolla yârim setreni
Yanayım kokusuna

A dereler, dereler
Neler bilirim neler
Bu ne kopak muhabbet
İlle sevdiğim sevilir

SÜLEYMAN EFE TÜRKÜSÜ:

Süleyman Efeye padişahlık devrinde[Vur!] emri çıkmıştır. Efe kaçaktır. Çarkıca köyündeki evinde saklanırken nahiye müdürü Şemseddin bey ile Jandarmalar tarafından evi sarılmış, Süleyman efe kaçarken vurulmuş ve bu türkü çıkmıştır.

Yâr tavanda dururum
Gelme çavuş vururum
Evde eşkiya olmaz
Kendim teslim olurum

Üzüm koydum sepete
Yâr oturur tepede
Yârimin efeligi
Şan oldu memlekete

Küllükte müdür oturur
Poturunu pislik götürür
Müdür süzüle kalmış
Davut yârımı götürür

Asmadan gel asmadan
Şalvarı var basmadan
Kalk git hadi nazlı yârim
Candarmalar basmadan

ŞAMLI TÜRKÜSÜ:

Bahçenize ben giremedim bu yerden of
Kızınıza ben saramadım kibardan of
Yandım aman aman kibardan of

Kapunuzu ben açamadım kilitten of
Kızınıza ben saramadım iyilikten of
Yandım aman aman kibardan of

Elleri kınalı, parmakları boyalı
Kız senin aslın nereli
Dolandagel, annesinin bir kızı anlaşıda gel

Kapunuzu ben açamadım dayaktan of
Kızınıza ben saramadım yanaktan of
Yandım aman aman yanaktan of

Evinize ben giremedim kirazdan of
Yandım aman aman kirazdan of
Kızınıza ben saramadım beyazdan of
Yandım aman aman beyazdan of.

Korucunun Ayaklı köyünde nişanlı bir delikanlı tavşan avında vurulup ölüyor. Nişanlısı tarafından bu türkü söyleniyor:

Ayaklının başında
Kalem toyna kaşında
Hasanımı vurdular
Bir tavşanın başında

Ayaklının dağları
Hasan gezer bağları
Güzel hasanı vurdular.
Ayaklının ağaları

Ak susam kara susam
Hasanı kime sorsam
Hasan ölmüş diyorlar
Kabrine girekoysam

Mençerede cama bak
Yerde yatan cana bak
Hasanımı vurdular
Sağ bacağında kana bak

İvrindile Ayaklının arası
Pep koyakmış Hasanımın yarası
Bak ben deli oluyorum
Nasıl dursun anası

İvrindinin Okcular veya Araplı köyünde türeyen eşkiya güzeli Osmanlı jandarmalar vurduktan sonra sevgilisi tarafından söylenilen türkü:

Pampırlar gelir geçer
İslimi verir geçer
İllerin yârini getirir
Beni ağlatır geçer

İstanbulun hararı
Kömür koysam kararı
Degidi jandarmalar
Yoktu yârin zararı

Balıkesirin yolları
Bembeyazdı kolları
Güzel Osmanı görüyor
Korucunun mumları

Cam içinde kurşunlar
Bunlar burda dursunlar
Korucu müdürü tel vurmuş
Güzel Osmanı vursunlar

Armut dalda az kaldı
Tel kırıldı saz kaldı
Korucu müdürü (Varkâna - variken)
Yaşamamız az kaldı

Armut dalda buruldu
Güzel Osman vuruldu

Güzel Osmanın vuruluşu
Dıvan harbe duyuldu

Beş minarın alanı
Güzel Osmanın kolanı
Kimseye ziyanı yoktu
Kim söylemiş yalanı

Baş minare varamaz
Baş kirlendi taranmaz
Alma oğul paramı
Benim param yaramaz

Beş pınarın taşları
Güzel Osmanın kaşları
Sen Osmanı sorarsan
Efelerin başları

bir izah

Kaynağın 56 ncı sayısında çıkan «Eyyu-biler diyarından bir hatıra» başlıklı makalemizde yazının esasını değiştirecek derecede mürettip hataları vuku bulduğu görülmüştür. Hatta ismimiz bile (Akay) olacak yerde (Atalay) olarak geçirilmiştir.

Bundan başka en mühim hata, 215 inci sayfanın birinci sütununun 25 ve 26 ncı satırlarındaki: «Bu kapılar, Türk kud-

reti mimarisinin canlı şahitleridir.» Diye tertip edilmiştir, ki ehemmiyetinden bahs ettiğimiz dört kal'a kapusunun da Eyyu-bilere aidiyeti zehabını vermiştir. Halbuki doğrusu: (Bu kapıların dördüncüsü Türk kudreti mimarisinin canlı bir şahididir.) olacak idi.

Vukua gelen şu mühim yanlışlığın düzeltilmesine mecburiyet hasıl olmuştur; Özür dilerim.

İ. H. AKAY

Yazma Kitaplar

—III—

K. KÂNİ AKPINARLI

7 — *Tafsîl-i Tarîk-ül mukarribin ve sebîl-ül mütleblîn*: Vatan kütüphanesinin edebiyat serisi (327) No: da mukayyet olup orta boyda ve cildi eskidir. Ayıntablı Ahmet İbni Hamza isminde birinin eseri olan bu yazma (1156) hierî tarihlidir. Dibacesinde « ol risâlenin usulü onbeş faslı ve furuü yetmiş üç mesâil ve ahîri dört vasiyet ve bir münâcat üzre cem olundu. » Cümlesi görülmektedir. Ahmet bin Hamza bulunduğu memleketin medresesinde ve ders esnasında talebelerine okuttuğu derslerden mühim olanlarını toplamış ve bu eseri yazmıştır. Yazmanın yazısı bozuk bir sülûs olup Hattatı belli değildir.

8 — *Mecmua*: Buda vatan kütüphanesinin edebiyat serisi (350) No: da kayıtdır. Terihi belirsizdir. Ahmet paşa isminde bir zatın olup « kırk hadis » tercemesidir.

9 — *Şerh-i Esmâül'hüsna*: Bu yazmanın şarihi belli olmadığı gibi şerh tarihi ve Hattatı da malûm değildir. (1)

10 — *Akaid-i İman*: Sahibi ve tarihi belli değildir. Kelâma aittir. Yazısı sülûstür... « kişinin üzerine gerek er olsun ve gerek avret olsun allahü tâala hakkında vacib olan sıfatları ve mümâl olan sıfatları ve caiz olan sıfatları bilmekten. » Bahseden yazma ufak bir risalecektir.

(1) Şerh - i esmâül hüsna, akaid - i iman ve Risâle üçü bir aradadır.

11 — *Risâle*: Balıkesir'in değerli alimlerinden Birgivi Mehmet efendinin risalelerinden olan bu yazmada vatan kütüphanesinin edebiyat serisi (324) No: da kayıtlıdır. Yazmanın Hattatı ile tarihi belli değildir. Yazısı sülûsdür.

mezkûr risaleye eklenmiş şaire Fitnat hanımın Bazı şiirleriyle gazelleri ve Rifkî isminde diğer bir şairin themen bir divan ve teşkil edecek kadar şiir ve gazelleri vardır. Rifkî'nin tercümesi haline rast gelinememiş ise de Fitnet hanımla muasır olduğu her iki şairin birbirlerine yazdıkları nazirelerinden anlaşılıyor.

Rifkî'dan

Yine hayret zedeyim aşkla deryada gibi
Dil-i şeyda yine bir afete üftade gibi
Güyyi cânanede didarı ümidile ebed
Uyku gelmez gözüme Cennet - i me'vada gibi

Döktü çeşmim yoluna varını amma bir kez
Olmazmı lâlini emmek güzelim bade gibi
Ab - i hüsn ile celalanmada tiğ - i gamzin
Rifkîya Yine bir aşıkı katletmeğe amâde gibi
Hicrini çok çekmişüz amma cüz'i
Vuslatı oldu o şuhun hele rüyada gibi
Fitnet hanımdan:

Gazel

Neşve - i cam-ı muhabbetle gönül cûş eyler
Çekilen derd - i gamı cümle feramûş eyler
Bir nighle komadı derdimi takrire mecal
Çeşm - i mestin niçe gûyaları hamûş eyler

Kıl hazer alma sakın âşık - ı zarın ahın
Seni bir hob sitemkâre felek düş eyler
Hâle - i mah gibi sineye çekmiş mihri
Bezm - i vuslatta o kim yâri deraguş eyler

Yağcılar Ve Savaştepe Mânileri

Öğretmen : MUSTAFA SALMAN

Cıgarayı düreyim,
Aç yorganı gireyim,
Uyan uyan sar beni,
Yar oldunu bileyim.

Can çıkarda huy çıkmaz,
Gönül sevgiden bıkamaz.
Saatlerce konuşsa
Sözleri yürek sıkamaz.

Camiler, medreseler,
Yarım gelmiş deseler,
Bir emanet canım var,
Veririm isteseler.

Cıgaranı yak oğlan,
Hergün burdan geç oğlan,
Annem beni vermezse,
Alda beni kaç oğlan.

Caminin önü alan,
Belinde aklı kolan
Güzel sana sormıyasıya,
Tövbeler ettim kalan.

Cenazemi yusunlar,
Taputlara koysunlar,
Sürmelimle ikimizi,
Bir kabire koysunlar.

Cigara içmez oldu,
Yar burdan geçmez oldu.
Kimnen selâm göndereyim,
Kuşlarda uçmaz oldu.

Camide ezenim yok,
İçinde düzenim yok.
Kör olası şu köyde,
Sallanıp gezenim yok.

Bahçelerde gül oldu,
Gül daline kuş kondu.
Berlere bakmiyan,
Yarım sana ne oldu.

Çalılarda mazılar,
Gönlüm seni arzular.
Bir kötünün yoluna,
Baş deftere yazdılar

Çölde kıldım bir namaz,
Oda hakke yaramaz.
Cahillerin işini,
Mevlam bile kınamaz.

Çaya vardım çizmeyilen,
Yar bulamadım gezmeyilen,
Çok enayi alnattım,
Bir ayah yaza yılan.

Çaya vardım çay susuz,
Elâ gözler uykusuz.
Ellerin yarı geldi,
Haniya benim hayırsız.

Çufallıkta bezim var,
Mendilimde üzüm var.
Ayıplaman komşular.
İlk yarımda gözüm var.

Çay deyip çağlamazdım,
Yar deyip ağlamazdım.
Böğleydini bileydin,
Seviler bağlamazdım.

Çufa söktüm yelekten,
Bir ah çektim yürekten;
Eğer beni almazsan,
Kolun çıksın kürekten.

Çevrede beyitmisin?
Dağlarda geyikmişin?
Abenim nazlı yarım.
Hünkârdan büyükmüsün?

Çalı dibinde keklik,
Kızlar giyer eteklik
Kızlar çalışkan ama,
Oğlanlarda eşeklik.

Çileli yar çileli!
Gezelim bahçeleri.
Şu gâvurun sevisi,
Uyutmaz geceleri.

Çanaklıkta çanaklar,
Alkırmızı yanaklar,
Haydi konuşan sevdiğim,
Zingildasın konaklar.

Çiçek bağladım tepeden,
Ne gelir kötü dilden.
Gönder Ayşem selâmları,
Alayım seni elden.

Çayırın batakları,
Hastan yatakları.
Bizim için döşenmiş,
Balıkesir sokakları.

Çam dibinde bir melki,
İne koydum bir tilki.
Kötü kötü söyleme,
Benim olursun belki

Çeşme eştim içmeye,
Köprü kurdum geçmeye.
Ben niyetleri çevirdim,
Kız seni alıp kaçırmaya.

Çıktım tepe düzüne,
Baktım öte yüzüne.
Bakma dedim a sevdiğim,
Baktım düşman sözüne.

Çaya vardım çizmeyilen,
Yar bulunmaz gezmeyilen.
Mezarımı kızlar kazsın
Altın saplı kazmayılan.

Çiğ sütte kaymak olmaz,
Güzele doymak olmaz.
Gel bir kere öpeyim,
Yolcusun durmak olmaz.

Çalırım gümetirim,
Çağırır dinletirim.
Ağız ile söylemem,
Beyitle anlatırım.

Çal dümbeyi gümlerin,
Yaremlerim dinlesin,
Ben askere gedince
Seni kimler eylesin.

Çınar dibi eşmen ben,
Güzel çikin seçmen ben.
Nazlı yarın üstüne,
Soğuk sular içmen ben.

Çekmecenin kâadı,
Üstündedir saati,
Benim yarımı sorarsan,
Terziliği Zanatı.

Camurda yatan oğlan,
Çalımlar satan oğlan.
Annem sene kız vermez,
Horozdan korkan oğlan.

Çay dibinde evimiz,
Taştan ağır sevimiz.
Bu sevilir bizdeyken,
Harap olur birimiz.

Çayırdan geçmedim,
Soğuk sular içmedim,
Sorun bakın çobana,
Ben sevimi kesmedim.

Çeşme yolu bataklı,
Şimdi kızlar ortaklı.
Varacaksın üste var,
Üste varan kıymetli.

Çoban sürü otlatır,
Dere tepe atlatır.
Aldatmam diyor ama,
Bir gün dur aldatır.

Çiçek ekdim duvara,
Gelen geçen sıvara,
Bizim işler dolaşıktır,
Meğer Allah onara.

Çiçek bağladım telden,
Ne gelir kötü dilden.
Yarım beni alacaksın,
Alayın seni elden.

Çorap örür tirece,
Arkasında ferece.
Kız Allahını seversen.
Sarılalım bir gece.

Çanta tuttum elimde,
Yar daim dilinde.
Başka bir şey düşünmem,
Hep aklım sevgilimde.

Çıktım dağın başına,
Arka verdim toşına.
Baktım yarım geliyor,
Sürme, püskül başında.

Dam üstünde durursun,
Dudakların gurursun.
Kız bana gelmezsen,
Allahından bulursun.

Denize kalbur gitti,
İçine daldı gitti.
Sennen bizim sevilere,
Kaba yel aldı gitti.

Derelerin üzümü,
Kıramapım buzunu.
Aldım çerkez kızını,
Çekemedim nazını.

Dere dibi kum lolur,
Yar çevresi pollolur.
Yeni yardan ayrılan,
Yürüşünden bellolur.

Dere boyu gidemem,
Koyun kuzu güdemem.
Verme beni ana, baba,
Koca kahrı çekemem.

Duman dumanı hurar,
Duman denizi yarar.
Ceplerim şeker dolu,
Gözlerim kızları arar.

Dereyi daşlı derler,
Güzele saçlı derler.
Benim gibi olmuşa,
Gülmedik başlı derler.

Dağda tavşan olurmu?
Burada akşam olurmu?
Nazlı yarı olmiyanın,
Gönlü şen olurmu?

Derenin gazelleri,
Çevirin güzelleri.
Yol üstüne gömsünler,
Sevdadan ölenler.

Dam üstünde durulmaz,
Çiğ yumurta soyulmaz.
Aha baba sözlerinde,
Sevmedine varılmaz.

Dam üsleri düz olsun,
Bastın yerler iz olsun.
Güzel seni alanın,
Ömürleri tez olsun.

Derenin kenarına,
Keçi vurur çangını.
Alsın seven seveni,
Gitsin yürek yangını.

Dut ağacı değilin,
Dut verici değilin;
Gel sarılam fidan boylum,
Can alıcı değilin.

Dut altında dur bari,
Mendilimi dür bari.
Benden sene fayda yok,
Ahretlimi al bari.

Derede olur yosun,
Çimende büyük tosun.
Canından avunanlar,
Bu manii okusun.

Derede kum kalmadı,
Balıkta pul kalmadı.
Kalk nişanım yatalım,
Şamdan da mum kalmadı.

Dere gelir enginden,
Şeker damlar denginden.
Eğil bicik öpeyim,
Siyah saçın denginden.

Deniz dibi mıl çalar.
Mor zümbüllü bahçeler.
Ben sevdime sarmasam,
Düşmanlarım tef çalar.

Deniz dibi sarayım,
Seni kime sorayım.
Sensiz geçen ömrümü,
Ömürden mi sorayım

Deniz dibi millolur,
Güzel seven dertlolur.
Seveceksen esmer sev,
Belki merhametli olur.

Derelerle kavaklar,
Deli deli yapraklar.
Ben sevdime saramadım,
Sarsın kara topraklar.

Deniz dibi ezemedim,
Dünyayı gezemedim.
Nazlı yarin sevisini,
Yürekte kesemedim.

Dağda gürge bölmesi,
Bağda filiz kırması.
Oğlanlara zor gelir,
Kazanıpta kız alması.

Dağdan iner tavşanlar,
Gene oldu akşamlar.
Abenim nazlı yarım,
Nerelerde akşamlar.

Dam üstünde gördüm seni,
Görmeden bildim seni,
Öpmeye kıyamazken,
Ellere verdim seni.

Derenin kocukları,
Boynumun boncukları.
Bir yıl daha geçerse,
Yakarım oğlanları çocukları.

Deniz dibi tekneli,
Gül karanfıl ekmeli.
Küçükten yar sevdim,
Biraz zahmet çekmeli.

Damüstüne ip gerdim,
İpekli mendil serdim.
Şu deyyun oğlunu;
Candan yürekten sevdim.

Demir yolu döşeme,
Hacılar indi şama.
Ne giyerse yakışır,
Uzu boylu Ayşeme.

Söylev

14 Cü Cumhuriyet yıl dönümünde şehrimizde halkevi harparlörleri vasıtasile verilen söylevleri parça parça okuyucularımıza sunacağız. Bu sayımızda bu söylevlerden birini veriyoruz.

ZINNUR ENGİN

Fakat bilmedilerki Türklerin hepsi büyüktür. Onların hepsini öldürüp yok etmedikçe Türkler bitmiş sayılmaz. Akıllarına gelmedikçi sönmüş zannettikleri bizler bu halle dayanamıyarak bir zaman hakkımızı arayacağız.

İşte bir gün kendi ihtiyacımız olan hürriyeti istemek en tabii haklarımızdan biri oldu. Erkinlik savaşında yeşil yurdumuzun ovaları dağları, tepeleri kanla hızla boyandığı günlerde her Türk kalbile, ruhile ve bütün kuvvetile şirin Anadolunun muhafazası için göğsünü ona siper etti. Bu fedakâr ve metin orduyu Atatürk idare ediyordu. O da her Türk gibi Anadolunun yeşil dağlarını düşmanların kirli çizmelerine ezdirmemek için çalışıyor, yurdu, güzel ve sevimli milleti hür ve alnı açık görmek istiyordu. Vatan binbir acı ve ızdıraptan sonra kazanıldı.

29. Birinci teşrin - 1937 pazartesi günü bir çok canlar feda ederek kazanılmış Türk yurduna Büyük Millet Meclisi Cumhuriyet idaresini getirdi. Türk milleti artık daima ileriye ve yeni yeni inkılâplara doğru koşmaya başladı. Güzel, ahenkli ve zengin lisanımız yeni Türk harflerile ışıldadı, parladı, ortaya çıktı. Büyük Türk milleti ancak bu suretle az bir emekle çabucak cehaletten kurtuldu. Birbirini kovalayan büyük yenilikler milletimizin ne kadar sür' atla ileri gittiğini gösterir.

Şimdi düşündükçe gözlerimden yaşlar akı or. Bu günü ve göklere sığmayan bu engin sevinci görmeden ölen yurttaşlara yanıyorum. Acaba onların ruhları şimdi

Sayın Yurttaşlar,
Bu engin ve ulu günde kalplerimizde duyduğumuz aynı heyecanlarla bir tek vücut, bir tek varlık gibi birleşiyoruz. Büyük Türk inkılâbının yıl dönümü olan bu gün bütün Türkiye, Bütün millet ilkbahar sabahları gibi temiz ve güzel bir neşe ile uyandı.

Bu sevinç öyle bir sevinç ki:
Damarlarda dolaşan kanları birbirine kaynaştırıyor.

Neş'eliyiz, bu neşe on dört yıl önceki eşsiz sevinçin bir örneğidir. Bu sevinç, o yüksek ve kutlu günü gittikçe uzaklaştıran senelere rağmen azalmıyor, her yıl evvelki yıldan daha çok bahtiyarız. Nasıl sevinmiyelim, nasıl coşup bu yüce günü candan kutlulamıyalım? O günkü bize nihayetsiz bir saadet verdi. Yapılan inkılâplarla göğsümüz kabardı. Yüreğimiz genişledi.

Bütün millet, köylü, şehirli, genç ihtiyar herkes hür artık. Bu nihayetsiz erkinliği kalplerde coşturan ışıktandıran cumhuriyet oldu. İğrenç ve vahşi bir hayvan saldırışıyle her yüksek kalbi kemiren yok eden ruhsuz, bir hiçten ibaret olan hain padişahlar ve adamları artık yok. Onları elbirliğiyle başlarını kaldıramıyacak şekilde tarihe gömdük. Yaptıkları alçaklıklar yanlarına kalmadı.

Sefiller bizi köhne, sönük ve inkılâpsız bir millet görmek istiyorlardı, erkinliğimiz tamamen alınmıştı. Aramızda yetişip kendini gösteren kıymetli büyüklerimizi birer birer öldürdüler, yok ettiler.

burada bizleri dinliyormu? Ben öyle ka-
bul ederek diyorum ki: Ey mukaddes va-
tan uğruna kanını döken öz kardeşlerimiz,
Türk milleti istediğiniz saadete kavuştu.
Bu gün bu saadeti hep birlikte kutlulu-
yor, gülüyor, eğleniyoruz. Fakat zannetme-
yin ki sizi unutuyoruz. Hayır hayır sizin
kanınızla kazanılmış bu günde sizi unut-
mak bizim için nankörlük olur.

Türk yüksektir. Yapılan fedakârlığı
hiç unutmaz.

Vatandaş, artık Anadolunun yeşil ya-

maçlarında geziyor, sırıldaayan gümüş su-
ların yanında göğsünü hürriyet dolu hava
ile şişirerek geniş nefes alarak dolaşıyor
evet, bu gün çok mesuduz çünkü: Eşsiz
yurdumuza ve istiklâlimize sahibiz. Bize
bu engin istiklâli veren Cumhuriyeti bü-
tün varlığımızla alkışlıyalım.

Yaşasın Cumhuriyet!..

Çok yaşa ey bütün milletin kalbinde
yaşıyan, bize bu sevinçli günleri gösteren
ulu Atatürkümüz

Yaşa onun izinden gidecek olan eşsiz
ve yüce Türk millet!..



Gurbet

Kara baykuş öttü raylar tırakladı,
Çırpınan dimağım bir an durakladı.
Bu bir haykırıştı son bir dua gibi
Sızlayan kalbimi gurbet kucakladı...

Uçarken batıya bir sel gibi bu gün
Arkamda bırakıp uzaklaştığım dün;
Sızlayan kalbimin hicran yaşı gibi
Yatıyor mazinin kollarında bu gün...

Yalnız kalan gölüm öksüzüm diyordu,
Gözlerimde yaşlar akıp gidiyordu,
Herkes neşliydi gülüp koşuyordu,
Beni yine yalnız gurbet okşuyordu...

CEMAL AKINCI



Beş şehide

Derin maviliklerden beş damlalı bir dolu;
Beş yapraklı dal gibi toprağa kavuştunuz.
Bağrına, yiğitlerin diyarı Anadolu.
İsminizi kazıdı, bu çağa kavuştunuz.

Ruhlarınız güneşin ışığıyla yaldızlı
Tülden güzel, kardan pak bulutlarla arkadaş
Ummaları çalkayan fırtınalardan hızlı
Melekler ile kardaş yıldırımlarla adaş

Yemyeşil yaylanızda şerefle uyuyunuz
Ayla ve yıldızlarla süslüdür yorganınız
Rüzgârların, kuşların ninnisini duyunuz
Duyunuz kalbimizde çağılıyor kanınız.

Sizden ayrıldığına gökler bile ağladı
Bu hasret ateşinden soldu, düştü yapraklar
Dağlar da başlarına kara tüller bağladı
Yüzünü değiştirdi ağladı da topraklar

O. ÜLKÜLÜ

Mazlum Ahi

Hastalığın mezara sürüklemiş olmasın,
Bahçende üç gül vardır bari onlar solmasın;
Fakat dilerim haktan sana zalim hayatın
Güler bir yüz açmasın. Çilen bir an dolmasın

* * *

Beni attın eteşe sende yan haşra²kadar
İlencim budur sana: Gece olsun sabahlar.
Bu ses, benim değildir mazlumun bir ahıdır.
Bir ahıki her cüz'ü binlerce yangın saklar.

KÂZİM FEYZİ OZAN

Zafer

Tam onaltı yıl evvel tan yeri ağarırken,
Dumlupınar önünde siperlerde her nefer,
Göksündeki imanla ülküsüne varırken
Kazanıldı dünyayı titreten büyük zafer.

Ne fırtına, ne bora ne kasırga ne tufan
Önliyemez düşmana² saldıran Türk erini.
Var oldukça kalbinde atasında olan kan
Düşmanlara çeynetmez yurdun hiç bir yerini

Dağ dalgalı, kudurmuş köpüklü denizlerde,
Düşmanla savaş için pervasızca dolaşır
Yurdun sınırlarında, havalarda karada
Çıkacak düşmanlarla aslan gibi savaşı.

SALİH VECDİ BORA

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Balıkesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir gehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 19 — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.

ÇIKMAKTA OLANLAR

- 15) — Vesikalar
- 18 — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.

Sayısı 10 kuruştur

İl Basımevi — Balıkesir